SATANOVI KONĚ

Zločin na Bukovské tvrzi

Zdeněk Pošíval

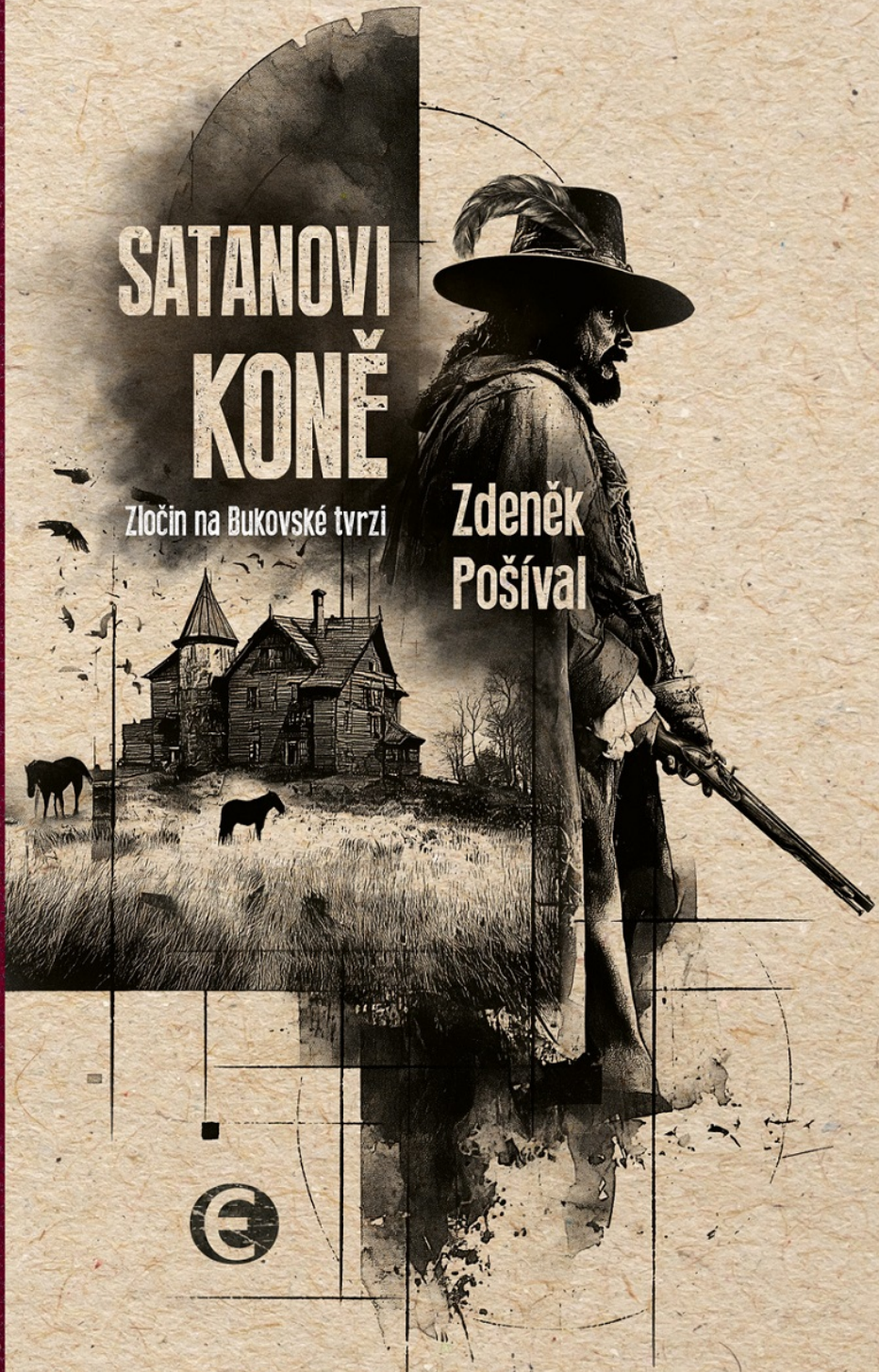

SATANOVI KONĚ

SATANOVI KONĚ

Zločin na Bukovské tvrzi

Zdeněk Pošíval

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Zdeněk Pošíval, 2003, 2015, 2026
Cover © Lukáš Tuma, 2026
Czech edition © Nakladatelství Epocha, Praha 2026

ISBN 978-80-278-0282-1 (print)

ISBN 978-80-278-1673-6 (ePub)
ISBN 978-80-278-1674-3 (mobi)
ISBN 978-80-278-1675-0 (pdf)

Podobnost osob románu s lidmi i událostmi své doby je záměrná, avšak historické skutečnosti odpovídá pouze částečně. Nejedna z uvedených příhod se sice opravdu stala, právě tak jako místa děje po výtce existují, ale souhrn událostí v ději je smyšlen. V látce nejde o dějepravu ani o historickou rekonstrukci, ale o poněkud dobrodružné zahrávání si s představou, že změnil-li se svět, není jisté, týká-li se to následně i povahy člověka.

Kapitola první

PODIVNÉ RÁNO

Hrdlo svírala obava. „Pane otče, něco se děje!“

„A co, Jožíku?“

„Nevím, ale něco podivného!“

Vpadl jsem mu do ložnice bez obvyklé výzvy ke vstupu, přestože mě za to čekala nepříjemnost. Za jiných okolností by mě otec přinejmenším seřval, jelikož paní Ludmila na vedlejší polovině postele vystrkovala na svět poloobnaženou zadnici, ale zmožená prací a možná i nočním obcováním se svým mužem, se onoho rána naštěstí nevzbudila.

„Kde se co děje?“

„Asi… v ohradách…“

Byl jsem natolik vyděšený, že mému bezděčnému a nepříliš mravnému pohledu nevěnoval otec naštěstí pozornost. Ledabyle přehodil pokrývku přes svůdně oblé pozadí ženy, mojí macechy, a na nahaté tělo si rychle natáhl nohavice. Jezdecké škorně obul rovnou na bosé nohy, halenou se vůbec nezdržoval. V síni popadl palaš a nabitou bambitku. Vyběhl za mnou na nádvoří.

„Copak se tam stalo?“ zeptal se již nahlas před domem. Svítalo sice, ale den byl dosud zahalen mlžným ranním oparem. Nebylo vidět dál než na pár kroků. „Lupiči?“

„Nemám zdání, pane otče,“ odpověděl jsem v poklusu, „ale nebude to nic dobrého.“

„Proč myslíš?“

„Já… já nevím…“

Stáje jsme v rychlosti minuli, abychom se nezdržovali vyváděním valacha, jediného koně, jenž zůstal oné noci pod střechou, kdyby bylo zapotřebí bez meškání vyrazit do města. Pes vykoukl z boudy, ale nevylezl. Proběhli jsme otevřenou bránou. V běhu mi otec volal do zad. „Ptám se tě, hrome, proč si myslíš, že se u ohrad něco přihodilo?“

„Slyšel jsem výstřel.“

„Já neslyšel nic.“

„Měl jsem v noci otevřené okno.“

„Dobrá," zadýchal se otec, „a co dál?"

„Dál snad... Už nic."

„Mluv, co ti haraší v hlavě!"

„To divné ticho," oddychoval jsem v poklusu i já. „Po výstřelu by se koně měli buď plašit, a pak by přece bylo slyšet dusání i ržání, anebo by dělali koně i zloději randál, jak by zvířata odháněli..."

„Je neprůhledná mlha. Zahlédls' v ní pohyb?"

„Žádný pohyb, pane otče," vykřikl jsem zepředu zděšeně do toho nezvyklého ticha. Od dvora Bukova k přenosné ohradě bylo necelou *římskou* míli, asi tak těch tisíc dvoukroků, ale jitřní opar a nedostatek světla před východem slunce kalily výhled na ohrazený prostor. Nechávali jsme tam stádo na pastvě i v nočním chladu, aby se plaváci pod bedlivým dohledem mého dědečka Meka otužovali do nepohody.

Zastavili jsme se až u ohrady.

Musel jsem se chytit břevna, abych neupadl.

I otec třeštil oči a bezmocně lapal po dechu.

Vodní páry jitřního úsvitu pluly nad ohrazenou pastvinou a jak stoupaly kamsi k nebesům, či mizely do země, obnažovaly desítky ztuhlých koňských těl. Trčely z nich všelijak hrůzně pokroucené údy a spolu s nepřirozeně splasklými břichy zvířat svědčily o rychlé smrtelné křeči.

Od vestfálského míru uplynulo přes dvacet let, a přestože se válčilo v různých zemích i nadále, měl jsem od dětství jen v paměti vyprávění děda i otce o strnulosti pobitevního pole, v němž tlely pozůstatky padlých. Děsivá díla zkázy způsobovaly za války ovšem zásahy bodných, sečných i střelných zbraní a ze smrtonosných vzpomínek ve vyprávění mi přezníval obraz ubitých lidí, mezi nimiž se tu a tam nacházelo i mrtvé zvíře. Pokud nepřítel nepoužíval všesmrtící artilerii, pobíhali prý častěji na bojištích koně už samotní, bez pobitých jezdců. Opuštění, zmatení, splašení, ržající děsem, ale pořád živí.

Tuhle noc nepřežilo v ohradě jediné zvíře.

Zmocnila se mě nejhorší hrůza.

Na podobný výjev jsem nebyl připraven a dokonce neslyšel nikdy o tom, že je možné, aby v tak krátké době a najednou uhynulo celé stádo koní. Před pár lety prý sice nechal jakýsi plukovník Buttler ostudně podřezat na Moravě sto zvířat poražených Švédů, aby alespoň koňským masem nasytil vyhládlé vojáky. Znám málo lidí, kteří by zatoužili pozřít maso z koně a v naší ohradě šlo jistě o něco jiného. Na mrtvých koních nebyly vidět známky zjevného násilí. Úlek a hlavně dojetí mě přemohly. Popřely ve mně mužnost a já se nad tou spouští prostě a bezmocně rozplakal. Nedařilo se mi to překonat, ale po chvilce mě probralo otcovo zoufalé zvolání.

„Meku!“ vykřikoval otec do krajiny. „Ozvi se mi! Kde jsi, Meku?“

Odpovídalo mu ticho.

„Meku!“ opakoval dědečkovo jméno. „Meku…!“

Nic. Nad ohradou začal kroužit luňák.

„Počkej tady!“ nakázal mi otec a oběhl ohradu na druhou stranu. „Podívám se po něm k potoku.“

A tam to uviděl.

Na místě u silného opěrného kůlu dřepěla v mlze nehybná postava. V polosedu tady skonal strážný honák. Svíral dosud pevně mezi koleny mušketu. Její hlaveň končila v ústech roztříštěné hlavy.

Vysvětlovalo to ranní výstřel.

„Co jste našel, pane otče?“ křikl jsem z dosud zamlžené druhé strany ohrady, ale neozval se. „Proč mlčíte, odpovězte mi?!“

Otec se konečně ozval. „Nechoď sem, Jožíku!“

„Proč?“

„Našel jsem Meka…“

„Co je s dědečkem?“

„Zastřelil se… Říkám ti, zůstaň, kde jsi!“

Mrtvé ticho narušilo sílící bzučení.

Nad pastvinou se začaly slétat mouchy.
Nevydržel jsem to, předklonil se a začal dávit.

***

Podivné jitro zasáhlo celý bukovský dvůr. Toho osudného dne začala vůbec celá řada velice záhadných jevů, jež nemohly vzniknout pouhou souhrou náhod ani důsledkem prazvláštního vzrušení.

Aniž obě ženy, jež zůstaly uvnitř domu, věděly, co se přihodilo v ohradě, podlehly nutkání sdílnosti. Snad se tak stalo neobvyklou a náhlou nejistotou, doléhající na ně zcela bezděky. Způsobila jakési okamžité vymknutí věcí z obvyklého řádu každodennosti.

Nevím.

Teprve později se ke mně doneslo vyprávění o zapovězeném rozhovoru mezi paní Ludmilou a její dcerkou, k němuž nemělo zatím dojít. Alespoň nikoliv bez otcovy a mé přítomnosti. To si před lety otec, bukovský zeman, slíbil se svou ženou, ale slib zůstal oslyšen. Vidím v tom rozdíl mezi letorou mužskou, ve stavu velikého pohnutí spíš mlčenlivou, a ženskou náturou, léčící si pohnutí obvykle neskrývaným pláčem a ještě častěji přívalem zbytečných slov.

„Kam šel tatínek s Jožíkem?“

Paní Ludmila nejprve mžouravě a nechápavě pohlédla na dceru, stojící neklidně u její postele, roztržitě sáhla vedle sebe do prázdna, jako by si chtěla ověřit, že je opravdu v loži sama.

„Maruško, já ani nevím, že někam šli,“ probírala se.

„Oni však odešli.“

„Bez snídaně…?“

„A takhle kvapně ještě nikdy,“ usedla dívenka na okraj matčina lůžka.

„Nevím ani kvůli čemu, paní matinko, ale…“

„Ale co?“

„Popadla mě tíseň.“

„Sama od sebe?“

„Probudila mě nějaká rána,“ chopila se matinky za ruku, „Jožík ke mně nakoukl, byl strašlivě rozrušený a říkal, že to byl výstřel. Někde prý u ohrad. Nakázal mi, abych radši vstala a šla za vámi…“

„Proto pociťuješ tíseň?“

„Jožík sebral zbraň a odebral se pro tatínka.“

„Otoč se!“ Paní Ludmila spustila nohy z postele, rukou sáhla pod sebe, vytáhla zpod lůžka noční nádobu a dřepla si. „Mek určitě střílel na nějakou škodnou,“ ulevovala si zurčivě a zívala. „Ve vsi někdo povídal, že nedávno zahlédl brtníka, jak se toulá v doubravách po okolí Křemešníka…“

„Medvěd by spíš zadávil někomu kozu, berana nebo tele, než by si troufnul na hřebce mezi naše stádo,“ vrtěla hlavou dívenka pochybovačně.

„Já vím, že náš Šturm by dokázal kopyty rozdupat třeba i toho brtníka,“ otřásla se zemanka, vstala a natahovala si přes košili kacabajku, „ale ono se to vysvětlí, však uvidíš. Radši přihoď pod kozub pár štěpinek a oživ oheň. Až se mužští vrátí z ohrady, budou se chtít napít horkého mlíka…“

„Co když ohradu napadli zloději?“

„Nestraš!“ napomenula dcerku, ale neznělo to nikterak přesvědčeně. Navlékla si přes hlavu sukni, kolem boků ovázala kaloun zástěry a obepnula se. Ramena i hruď překryla širokým a dlouhým límcem. „A nepřivolávej neštěstí!“

„Nic takového nedělám.“

„Zlých věcí na Bukově jsme si užili víc než dost…“

„Mamičko,“ přerušila matku s odmítavým povzdechem, „slyšela jsem o tom soužení za války už nejmíň stokrát.“

„Neodmlouvej!“ pozdvihla káravě hlas paní Ludmila.

Dívka trhla ramenem a shýbla se pro nádobu. „Vynesu po tobě nočník.“

„Vynesu si ho sama,“ pravila zemanka. „Pomodlila ses po ránu vůbec?“

„Neměla jsem na modlitbu ani pomyšlení…“

„To není pěkné,“ napomínala dcerku mrzutě paní domu, „a nechoď mi po domě v noční haleně.“

„Nikdo mě nemůže vidět, není tu ani noha.“

„To tě neomlouvá od slušnosti,“ nasadila si čepec na hlavu.

„Dneska mě celou něco tíží.“

Dívčino přiznání zemanku znepokojilo. Její patnáctiletá dcerka vyrůstala na samotě dvora a byla navyklá na ostražitý život.

„Nevěřím na tvoje tušení,“ ujistila ji paní Ludmila, ale neznělo to přesvědčivě, „jsi ještě děcko.“

Maruška vzdorovala. „A proč pociťuju tíseň?“

„Kdyby se mělo dít něco špatného, holčičko,“ uchopila Marii za obě ruce, přitáhla si ji a přivinula konejšivě k sobě do náruče, „tvůj otec by mě jistojistě vzbudil, abych za ním zavřela dům na petlici a utemovala okenicemi skla. Vždycky se tak činilo a děkuj Pánu Bohu, že si ty doby nepamatuješ.“

„Přesto se něčeho bojím, paní matinko.“

Ludmila ještě víc přitiskla dcerku k sobě. „Nedovolím, aby se ti stalo něco zlého, Maruško,“ zlomil se jí hlas, ale políbila dcerku na tváře. „Jsi všechno, co mám…“

Dívka však přijala matčinu náhlou něžnost nevrle. „Tomu nerozumím… Jak *všechno*?“

„Všechno, co mám opravdu svého!“

„Máte přece nás všechny.“

„Tebe mám nejradši.“

„Víc než tatínka?“

„K tatínkovi chovám lásku jako k muži.“

„Ty lásku vážíš?“ vyjekla dcerka.

Zemanka znejistěla a hned neodpověděla.

Dívku ta odmlka znepokojila. „Proč mlčíš?“

Matka hledala slova. „Po smrti tvého bratříčka, když skoro celý Bukov zkosila černá smrt, jsme už nedoufali, že se nám narodíš,“ odpovídala pomalu, „ale potom nastal zázrak…

Panenka Marie vyslyšela moje modlitby. Proto jsi dostala její jméno…“

Dívka se maličko od matky odtáhla. „A co Jožík?“

„Co s ním má být?“

„Jožík je vlastně *Josef*, ne?“

„Nu… jistěže je Josef.“

„Dostal přece jméno po tatínkovi.“

„To… to nevím.“

Dívku odpověď zarazila. Opakovala otázku v domnění, že nesprávně slyšela. „Nevíte, čí nosí jméno?“

„Ne, nevím to…“

„Jak to?“

„Nevím to přesně.“

„Copak není váš?“

Matka otázku své dcery přeslechla a neodpověděla.

„Ptám se vás, paní matinko,“ opakovala Maruška otázku důrazněji, „copak Jožík není váš?!“

„Já… já nevím…“

„Cože? Takovou věc může žena nevědět?“

„Jistěže, jde to vědět,“ zaváhala trochu paní Ludmila, ale hned se vzpamatovala, „totiž, on není jen můj, je prostě náš… Nás všech…“

„Říkáte to nějak divně.“

„Vždyť víš, že Jožík patří do rodiny…“

„Říkáte to divně,“ opakovala dcerka.

„Říkám, že není jenom můj!“

„A co tím chcete říct?“ zeptala se dívka nedůvěřivě.

„Nepatří mi.“

„Jak to, že ne?“

„Jak…?“ opakovala matka nejistě, zalitovala, že na to připustila řeč. „Běž už do kuchyně!“

„Půjdu,“ nedala se odbýt dcerka, zrudla, vymanila se z matčiny náruče a o krůček od ní odstoupila, „ale jak to, že vám Jožík nepatří?“

„Běž do kuchyně!“

„Je můj bratr!“ vykřikla vzdorovitě. „Vy ho snad máte ráda jinak než mne?“

„Takhle se mnou nemluv, Marie!“

„A jak s vámi mluvím?“ zarputila se dívka.

Ludmile se zatmělo před očima zlobou. „Troufale!“

„Vždyť mluvím o vlastním bratrovi!“

„Možná vlastním po otci!“ vyhrkla proti své vůli a už nedokázala zastavit nečekaný nával do hlavy.

„Co… co to znamená?“

Paní Ludmila se rozechvěla a neodpověděla.

„Paní matinko,“ zůstala dívka neodbytná, „ptám se, co to znamená?“

„Jednou k tomu beztak muselo dojít,“ vzdychala zemanka, „ale ve snu bych se nenadála, že to bude dneska a takhle bez rozmyslu… Byla bych radši, kdyby u toho byl tvůj otec…“

„K čemu musí dojít?“

„K čemu, k čemu…?“ Paní Ludmila zaváhala, znovu si povzdechla, uhodila několikrát bezmocně pěstičkou do pelesti a náhle to ze sebe vychrlila. „Jožík je prostě synem jiné ženy.“

Věřím, že paní Ludmila tehdy vzápětí zalitovala, že jí to sdělení vypadlo z úst, ale zpátky se vzít nedalo, jelikož Maruška slyšela dobře a odbýt se nedala. „Jaké ženy?“

„Mekovy dcery.“

„Ježíši!“

„Nerouhej se!“

„Ježíši!“ zašpitala dívka justamentně, ale odmlčela se. Odvrátila se k oknu a hleděla mlčky do svítání. „Nezlobte se, kde je ta žena?“ zeptala se po chvíli, aniž otočila hlavu.

„Ona snad… ona…“

„Co ona?“

„Umřela, když bylo Jožíkovi šest let.“

Dívčino ranní rozpoložení z nepochopitelné tušené obavy se změnilo v podezíravost. „Nikdy jste mi o tom nepověděla, paní matinko," pravila nechápavě. „Proč až dneska?"

Paní Ludmila neodpověděla, odvrátila se a vydala se ke schodům, vedoucích od ložních komnat do přízemí ke kuchyni a ke vstupní a jídelní síni.

„Obleč se, Marie!" řekla pouze.

***

Rozednilo se.

Jitřní opar v údolí se rozplynul.

Červnové slunce prozářilo bezoblačný den, byť tak zcela rozkrylo i bezútěšný pohled na děsivé dílo smrti na pastvině v lukách mezi hlubokými lesy v kraji pod Křemešníkem.

Nejprve jsem se narovnal a do dlaně si otřel potřísněná ústa a bradu od nezadržitelných zvratků. Pohlédl jsem přes ohradu a přes trčící strnulé údy v křečích pošlých koní až na druhou stranu plotu, odkud na mne mlčky a zděšeně zíral otec. Netroufl jsem si porušit zákaz přiběhnout tam a klást otázky. „Vrať se na Bukov, Jožíku!" vykřikl na mne. „Zapřáhni valacha do kárky! Chci odvézt Meka na ves do péče k páterovi. A nezapomeň naložit kus plátna na rubáš...!"

„Chtěl bych vidět dědečka."

„Ne!"

Udělal jsem pár kroků. „Musím ho vidět, abych..."

„Stůj!" nenechal mě domluvit.

„Tak dobrá, pane otče, ale proč nesmím...?"

„Učiň, co jsem nařídil!" křičel otec vztekle. „Radši sem pošli s tou károu Ludmilu."

„Paní matinku?"

„Znáš snad na Bukově jinou?" vyjekl tak podivně, jak jsem ho do té chvíle neznal.

„A co pak?" zeptal jsem se.

„Ty sám zůstaň ve dvoře, všude dobře pozavírej, v domě vartuj Marušku a arkebuzu nepouštěj z ruky!“

„Po snídani k nám přijdou lidi svážet seno,“ připomněl jsem mu jako hospodáři.

„Pošli je zpátky do vsi!“

„Co jim mám říct?“

„Cože?“ pravil otec roztěkaně, jako by se přemáhal, aby si dal dohromady myšlenky. „Řekni, že jim vzkazuju, ať dneska svážejí na faru, nebo pro sebe.“

„Copak můžou bez našich koní?“

„Neuvědomil jsem si to, hrome!“ zaklel. „Něco si přece vymyslíš jako výmluvu, ne?“

„A budou-li se vyptávat?“

„Oznam, že si prostě vyměníme den.“

„Mám vyjevit proč?“

„Můžeš, ale řekni jen, že se přihodilo neštěstí...“

„I co se stalo?“

„O tom pomlč! Řekni, že víc nevíš.“

„Dlouho to nezamlčíme, pane otče.“

„Vím, ale chci mít čas rozhlédnout se. A běž už!“

Zmizel jsem na cestě úvozu ke dvoru a on, jak mi sdělil později, se sklonil znovu k mrtvému...

Kule z muškety zcela rozmetala oběti hlavu.

Na opěrném kůlu ulpěly zbytky dědečkova mozku a všude kolem byla tráva potřísněná ještě nezaschlou krví. Otec sáhl po té zbrani, opatrně vytáhl hlaveň z roztříštěné lebky, otřel kovové ústí muškety o trávu, aby ji zbavil tělesných zbytků, a odhodil stranou. Potom uchopil nebožtíka pod rameny, odtáhl ho od kůlu a položil do trávy. Tělo bylo vláčné, *rigor mortis* dosud nenastal.

Rozhlédl se.

Pár sáhů od místa dědečkova smutného konce se nacházelo u vyhaslého ohniště jeho noční ležení. Zvedl honákovu houni, máchnul s ní párkrát nad jeho mrtvolou, aby odehnal

hejno much, a přikryl nebožtíka. Nikde však neviděl Mekovu kazajku. Poodstoupil a o cosi zakopl. V trávě ležela čutora. Tuhletu nádobu nikdy u svého pohůnka neviděl. Zdvihl ji a přičichl. Čpěla z ní pálenka.

A to bylo čímsi silně nevěrohodné.

***

Dědeček Mek měl původ ve Skotsku.

Na Bukově však žil od roku 1622, kam ho již před téměř padesáti lety přivezl táborský strýc, bratr starého bukovského zemana. Bojoval nejprve v Táboře na straně českých stavů, ale když město dobyl generál Marradas, nechal se k němu naverbovat za slib, že obdrží žold i za dobu, kdy sloužil stavům.

Tak to chodí pořád, ale nepřiznává se to.

Na podzim léta Páně 1621 se proto strýc zúčastnil tažení Marradase na Karlštejn proti zbytkům někdejších vojsk českého krále Fridricha Falckého. Nepoddajné obránce tvořila najatá posádka skotských žoldnéřů a držela hrad urputně, dokonce i po tom, když na pražském Staroměstském rynku padlo pod Mydlářovým mečem 27 hlav českých protestantů. Posléze se vyhladovělí Skotové museli generálovi vzdát. Jako pokutu za vzdor jim vítěz odebral ženy a děti. Trest byla z nouze ctnost. Skotům to bylo jedno. Lidská kořist pocházela totiž ze zadní chasy, jež provází odjakživa každou armádu, svléká padlým lidem šatstvo, obuv a zbroj, obírá je o cennosti a všelijak přitom parazituje.

Na bratra starého bukovského zemana zbyl pouze vyhublý jedenáctiletý sirotek, o něhož vlastně nikdo nestál, protože nevypadal, že by dokázal jako *rab* zastat i jednodušší práce. Pro strýce znamenal, že bude muset živit jeden krk nadarmo. Po roce v Táboře s ním ztratil trpělivost a snažil se ho zbavit. Udělal to chytře. Jako polozapomenutou splátku na dluh věnoval svému bratrovi tohoto zrzavého zajatce, s obličejem plným pih, jenž sveřepě odmítal vyměnit svou sukničku, jíž

říkal *kilt*, za slušné nohavice. Našincům nerozuměl ani slovo. Z jeho vlastní hatmatilky šlo jedině vyrozumět, že součástí jeho jména je cosi, co znělo jako *Mek*, víc nebylo možné vůbec vyslovit.

A tak Mek přesídlil na Bukov.

Ale ani tady se nikomu nepodařilo zbavit hocha jistých návyků. Nesnášel spodky a nechtěl nosit kalhoty. A když ze své sukničky vyrostl a nedokázal ukrývat již rašící dospívání, dožadoval se většího kiltu, takže mu museli věnovat odhozenou sukni po bábě starého zemana. Zkrátil si ji hned asi do délky kolen. S novými pány se sžíval jen zvolna. Naučil se rozumět i mluvit po našem a staral se o dobytek na pastvinách. Nechal se bez vzpírání znovu pokřtít, konvertoval na katolickou víru s ostatními Bukovskými, kteří prý tak učinili jen naoko, což ovšem tvrdil zpočátku pro jistotu každý. Mohlo se lehce stát, že by v Čechách zvítězili císařovi protivníci.

Zaslechl jsem šeptat ve vsi, že Mek plnil sice všechna křesťanská přikázání, nikdy nekradl, nelhal, nezabil by ani kuře, ctil namísto svých rodičů starého zemana, nebral jméno Boží nadarmo, nedotkl by se vdané ženy, ale málokdy dokázal odolat zvídavosti svobodných děveček, byť šlo přitom o hrdlo, kdyby je zbavil panenství. Vyhověl prý mnohým z těch, co byly silně žádostivé, ale jak to prováděl, aby přitom nedošlo ke zmíněné úhoně jejich dívčí nevinnosti, to opravdu netuším.

Ze svých někdejších skotských časů setrval až v chorobné šetrnosti a kupodivu v silné nechuti k obžerství. K té patřil i odpor k požívání nápojů s lihem. Zakořenily se v něm vědomím zhouby. Jeho rodiče ho prodali jako sedmileté děcko za soudek režné do vojenského nevěstince, aby posluhoval kurvám a byl po vůli zvrhlému potěšení bardů. Rodiče záhy sešli ze světa pro chatrnost těla a sešlost ducha z neustálé opilosti.

Mek by se nenapil něčeho, co zavánělo lihem.

A to znamenalo, že dědeček nebyl v ohradě sám.

Bukovský zeman Josef vkročil do potoka, jenž protékal kolem zadního plotu ohrady, na odvrácené straně od cesty, jenž sytil korytem napajedlo pro stádo. Opláchl si ruce a tváře, vymyl si z očí palčivost slz a z olše utrhl haluz. Vešel do ohrady. Přičichl k napajedlu a ochutnal.

Voda byla čistá.

Koryto už přetékalo. Odpojil ho. Tekutiny z více než třiceti koňských těl se ve zdupané trávě mísily a vytvářely blátivě kalné kaluže. Z ohrady se začal rozšiřovat zápach z kolikových výkalů, jimiž bylo celé prostranství přímo poseto. Smrdutý pach přilákal další mračna much. Vzduch se jimi přímo hemžil, jako by i navzdory teplu a bezvětří nad ohradou sněžila okřídlená vánice. Do muších hejn začínaly nalétávat jiřičky, aby se zmocnily snadné kořisti pro své družky, sedící na vejcích v hnízdech v chlívech. Masařky zalézaly do otvorů těl mrtvých koní a kladly do nich vajíčka. Otec odháněl haluzí od sebe krvelačný hmyz a obešel se sebezapřením všechny zdechliny. Každou z nich znovu pečlivě prohlížel. Kromě vypoulených očí, vyceněného chrupu a křečí pokroucených končetin z beznadějného udušení zvířat neshledal žádné vnější poranění. Tichá smrt navštívila ohradu zákeřně, nenápadně a bez předchozího varování. Neznal takovou chorobu, aby zkosila celé stádo během jediné noci.

Ani mor a dýměje nezabíjely ihned. Zelená houba dokázala sice zabít, ale tu by kůň nepozřel. Rychle a neslyšně uměly usmrcovat zmije, leč člověka, nikoliv celé stádo koní. Několik sršáňů dokázalo koně udolat, jenže tady by se musel vyrojit a útočit obrovský roj, svést se zvířaty šílenou bitvu, jež by se jednak neobešla bez hluku řehtání a dusotu, jednak by při něm musel zahynout i nejeden kus bodavého hmyzu. Žádné sršně tu neviděl.

Snad že by nějaké zlé síly z pekla…

V jednom z koutů ohrady našel otec rozdupanou hromádku píce, jíž Mek přikrmoval vojtěškou a hrstmi ovsa denní

obrok, aby tak obohatil na pastvině travinu. Rozhrábl zbytek pícniny botou, ale kromě povadlosti nic zvláštního na ní neshledal. Sebral pár zrnek ovsa a rozmělnil obilí mezi prsty. Vonělo a chutnalo dobře. Mělo i správnou barvu. Zeman se již řadu let nevěnoval válce, ale svému gruntu, a dokázal tudíž rozpoznat i sebemenší zatuchlost. Nezdálo se mu proto, že by obilí někdo namaceroval čímsi nepatřičným. Pak znovu obešel zvenčí celý plot, nevšimne-li si vůkol nějakých stop po cizí přítomnosti, ale přestože v podvečer trochu sprchlo a půda byla navlhlá, nikde nic neobjevil. Ani poblíž dědečkova ležení nebyly jiné otisky, než četné šlépěje bosých nohou, asi po strážci stáda. Otec se vrátil opět na cestu, vedoucí z dolních luk, míjející ohradu našich pastvin, kudy se jezdilo úvozem na pozemky patřící od velkých konfiskací městu Pelhřimovu, ale na té zůstaly jediné čerstvější vyjeté koleje po obručích kol. Někdo tudy provážel fůru sena, taženou párem volů, vedle nichž kráčela a vedla to tažné spřežení mužská osoba.

Kromě šlépějí nebyla v úvozu žádná stopa.

V úvozu se ozval dusot koňských kopyt.

K ohradě pastvin přihrkala kárka s macechou na kozlíku. „Prr!“ zastavila paní Ludmila těsně u plotu, vytřeštila oči a zakymácela se. „Svatá Panno Marie!“

Otec se rozeběhl, aby ji stačil zachytit.

Paní Ludmila strašlivě vykřikla a omdlela.

***

Bukov vypadal jako po vymření.

Necelý sáh vysoká a pobořená zídka, která tu zůstala po neprostupných hradbách, obemykajících starobylou usedlost, už pohledům zvenčí nebránila. Nebýt hejna slepic, hrabajících na hnojišti s prasnicí na nádvoří bývalé tvrze, či capkajících holubů na hřebenu někdejší pevné věže, jež nyní sloužila jako pouhý špýchar v prvém patře a úplně dole jako kvelb, málokdo by poznal, že není opuštěná.

Stodoly i kolny měly uzavřená vrata kolíky v okách petlic, stejně jako maštale, pouze obytný dům byl neprodyšně uzamčený okenicemi a bytelnými dveřmi, ale i uvnitř se už rozpadal. Kupříkladu za potřebou se odnepaměti chodívalo na *prevét* na konci chodby v patře bývalé tvrze, kde dosud zůstaly ložní komnaty. Dřevěná stolice s otvorem na kamenných krákorcích ústila sice rovnou na hnojiště, ale po dobytí tvrze a po požárech se rozlámala, škvírami táhlo, časem kolem prevétu zmizelo ostění a v zimě se tam nedala vydržet ani ta nejnutnější chvilka. Nyní se chodilo na nočník nebo kamsi stranou. V naší bývalé tvrzi, kde to dřív kvasilo životem a hemžilo se lidmi naší rodiny i čeledi, zbyla nás po válce jen hrstečka. V polorozpadlém stavení, kde dřív bývala ratejna s mnoha nocležníky, přespával v jediné slušné sednici už pouze dědeček Mek. Občas jsme si vypůjčili od pátera nějaké *many* na výpomoc, hlavně o senách nebo o žních. Nezbýval čas na nic jiného, než na obstarávání nutné obživy, a když se navíc podařilo přivydělat i pár krejcarů, mluvili jsme o šťastných dnech. Na nějaké opravy nebylo pomyšlení, natož síla. Proto těm, jimž leží na srdci hodnota každé duše, aby se přiblížila po trudných letech znovu k Božímu obrazu, přinese všeobecná náprava ještě nesmírnou námahu.

Přesto nás dva bukovský dům spolehlivě ukrýval.

Seděl jsem v síni za jídelním stolem, na němž ležela arkebuza, a nedařilo se mi přemoci pláč. „Zavřela jsi dobře okenice i v patře?“ ptal jsem se sestry.

„Zavřela,“ odpověděla Maruška, ale své slzy nestírala. Hrnuly se jí z modrých očí a stékaly plnými proudy po tvářích. „A každou chvíli je znovu obejdu a zkouším, drží-li dobře… I petlici na dveřích.“

Skryl jsem si obličej do ohnutého loktu na desce stolu. „Dobře děláš, i když si nemyslím, že nám hrozí ještě něco horšího, než to, co nás potkalo dneska v noci.“

Maruška stála v síni domu za mnou u jídelního stolu, snažila se mě potěšit a konejšit hlazením po rezavých vlasech. Jejich zbarvení, společně s mou růžovou a pihovatou pokožkou, prozrazovaly původ, odlišný od jiných členů bukovské rodiny. „Nechceš si něco sníst?“

„Ne.“

„Taky nemám na jídlo ani pomyšlení,“ štkala zajíkavě, „a radši bych se dneska vůbec neprobudila…“

„Tohle nemáš říkat, Maruško.“

„Říká se, že Bukov někdo proklel…“

„Tomu nevěřím,“ zvýšil jsem hlas, „a vím, že Stvořitel zkouší naši vůli.“

„Ale proč tak strašně? Já myslela, že Pán Bůh je hodný a drží svou ochrannou ruku nad svými věrnými služebníky. Ale on dovolil, aby Mek zemřel a zahynulo celé stádo plaváků. Nu, řekni, Jožíku, proč? Proč bych se měla ráda probouzet do tak odpudivého života?“

„Protože život je dar,“ zvedl jsem se od stolu, abych si dodal vůli k myšlenkám, „a je nám propůjčený jenom na chvíli…“

„Páter říká, že život je věčný.“

„Život je věčný, ale ne pro bytost člověka.“

Dívka se naopak ke stolu posadila. „Tomu nerozumím.“

„Stvořitel nám dává jen ochutnat života na tomto světě a každý má přitom možnost se rozhodnout, kam se odebere, až mu uplyne vyměřený čas.“

„A kam se odebere?“

„Buď do věčné blaženosti, anebo do věčného utrpení.“

„K tomu slouží ta zkouška na zemi?“

„Slouží k výběru.“

„K výběru nebe nebo pekla?“

„Takhle se tomu říká pro děcka, aby to snáz pochopily.“ Asi mě to uvažování vyčerpalo a znovu jsem si přisedl. „Boží říše má prý nesčetně rozměrů a tvoří jakési kruhy…“

„Kde?“

„To nevím," mávl jsem rukou nad sebe, „pro lidské oko kdesi v nedozírnosti všehomíra..."

„Každému se chce odejít ze země do nejlepšího Božího kruhu."

„Jenže v žádném není dost místa pro všechny duše..."

„Jenom pro duše?"

„Tělesná podoba člověka zůstává v zemi, aby se obrátila v prach."

„Blaženost nebo utrpení je údělem duší?"

„Jistěže."

„Libost i bol jsou věcí těla?"

„Ano, ale slast i bolest jsou pomíjivé."

„Takže do těch nejlepších Božích kruhů se mohou odebrat zase jen lidi s nejlepší duší?"

„Nikoliv lidé, jenom duše. A o tom rozhodne Boží soud, kam smíš odejít. Proto tě na zemi všelijak zkouší a záleží na tom, jak se zachováš. Jak využiješ toho vyměřeného času svojí návštěvy na zemi..."

„Kdo ví, jak vypadají Boží kruhy?"

„Neznám nikoho. Jenom kněží si myslí, že to vědí. Ale často se mezi sebou o to přou. Vždyť se kvůli tomu vedou války a donedávna prý trvaly nepřetržitě třicet let."

„Slyšeli jsme to mnohokrát od tatínka, ale nikdy mi to nebylo jasné jako tobě. Jsem snad hloupá?"

„Neznám chytřejší děvče, Maruško."

„Jak je to tedy možný?"

„Mně to vysvětloval dědeček..."

„Mek?"

„Který jiný?"

„To on ti řekl o těch kruzích a nedozírnosti?"

„Vyjevil mi to jako tajnost: tvrdil, že nějací Keltové, z nichž on ve Skotsku pocházel, přišli na takové věci mnohem dřív než křesťanští proroci."

„Copak on si pamatoval tak staré časy?"

Kývl jsem a znovu se mi nepodařilo udržet slzy. „On si pamatoval, co mu vyprávěli jako mrňouskovi."

***

Mrtvolu zabalil zeman do rubáše.

„Jožík říkal, že si to Mek udělal sám," pravila paní Ludmila, když se probrala z mrákot a pomáhala muži se smutným nákladem. „Můžu se na něj podívat?"

„Ne, ne," nedovolil jí otec, propíchal tkaninu, otvory protáhl dratví a uzlil s ní rubáš, „je to hrozný pohled."

Naložili Meka na kárku.

Paní Ludmila mávla rukou k ohradě. „Horší než tohle? Viděla jsem spousty mrtvých lidí, ale zmučené koně nikdy."

„To nelze srovnávat, i když nevím, co je horší pro oči a co pro srdce."

„Páter nedovolí, abychom Meka jako sebevraha uložili do márnice."

„Musí to dovolit!" zvolal otec umanutě.

Přes náklad přehodili ještě houni.

Žena pokrčila odevzdaně rameny a zahleděla se zoufalým pohledem na mrtvé koně. „Myslela jsem, že nám to provedl Mek a potom si vzal život."

„Mek by se nikdy sám nezmarnil!" okřikl zeman manželku. „A postarám se, aby měl řádný pohřeb a dostalo se mu místa v hrobě, jako by pocházel z naší rodiny... Lidko, posloucháš mě vůbec?"

Hleděla do ohrady jako očarovaná. „Cože?"

„Říkám," opakoval otec, vyšplhal se kozlík a chopil se opratí, „že Meka tady někdo sprostě zmordoval a já se věru postarám, aby skončil, jak zaslouží. Hodláš odjet do vsi se mnou, anebo tu chceš zůstat a koukat na ty mršiny?"

Ludmila se vzpamatovávala. „Nezlob se na mě, Josefe," odtrhla oči z ohrady a vylezla roztřeseně na kozlík, „vím, že

bys dal nevím co za to, aby Mek žil. Možná bys za něj oželel i pár plaváků."

„Tohle není dobré srovnání!" zavrčel otec.

„Možná že není, ale nezapomeň, že s plaváky zase odešlo všechno, co nás spojovalo s nadějí na lepší časy."

Stádo vzácných koní získali při prodeji majetku Jakuba Straky z Dudína. Ten plaváky kdysi vyženil. Pocházeli z chovu stáje Albrechta z Valdštejna, kde sloužil otec Strakovy ženy jako vrchní štolba. Po smrti svého pána, frýdlantského vévody, si štolba vymohl na dědicích ponechat několik kusů. Vyšlechtil je sám a věnoval na Dudín pro počinek stáda.

„Plaváci byli nadějí pro Dudín, ale přinesli mu smůlu," řekl otec, „a zdá se mi, že přinesly neštěstí i Bukovu."

Paní Ludmila se zahleděla zdrceně znovu na tu spoušť na pastvině. „Kdo mohl provést bez důvodu takové zvěrstvo? Že by to provedl sám pan Jakub Straka ze závisti, že přišel o svou největší chloubu?"

„Na jakou závist to myslíš?"

„Nu," zaváhala paní Ludmila, „myslím, že když nemohl mít plaváky sám, možná je nepřál ani nikomu jinému."

„Straka byl rád, že jsme štědře zaplatili a on se mohl vykoupit z trestu za zakázané shromáždění kališníků."

„Ale teď tře bídu s nouzí."

„Pořád je na tom líp, než kdyby hnil v žaláři."

„V žaláři?" sykla nesouhlasně matinka. „O svou hlavu by přišel, kdybychom mu nepomohli. Ptáš se, kdo mohl provést takovou spoušť? Mne nikdo jiný, kromě Straky z Dudína, prostě nenapadá."

„Straka by svým koním nikdy neublížil."

„Jeho už nebyli!"

„Přesto je to nesmysl."

„Kde bereš tu jistotu, Josefe?"

„Přiznal to ženě a vzkázal, že je rád, že stádo prodal mně do Bukova, aby neskončilo pod sedly cizích rejtarů."

„Kdo to tedy provedl?“

„Nevím, ale přísahám, že na to přijdu!“ prohlásil otec neskromně a neuváženě.

„Proč se Mek zmarnil?“ pravila Ludmila zamyšleně.

„Říkám, že se nezmarnil!“ zaječel otec a pobídl valacha k chůzi. Chvilku jeli mlčky úvozem ke vsi. Zeman přemílal v hlavě, co vypustila z úst jeho žena. „Myslel jsem, Lidko, žes znala Meka alespoň tak dobře jako já,“ připomněl. Znělo to spíš jako vyčítavá otázka.

Oči ženy se zaplavily slzami. „Nikoho nemůžeš poznat tak, abys za něj mohl dát ruku do ohně.“

„Mlč už, Ludmilo!“ okřikl ji. „Pochopil jsem, co ti přišlo na mysl.“

Žena polekaně pohlédla na muže. „Co to má být?“

„Podezíráš z toho svinstva Meka.“

„Já? Proč bych to dělala?“

„Myslíš, že se ti pomstil.“

„Mek? Za co by se mstil?“

„Nevíš?“

„Ne.“

„Opravdu ne?“

„Ne, řekni mi to!“

„Za to, jak jsme vyhnali z Bukova jeho dceru.“

„Nepřišlo mi to ani na mysl…“

„Nelži!“

„Nelžu,“ otřela si slzy do rukávu, „od chvíle, kdy od nás Barbora odešla, uplynulo strašně moc let…“

„Lidi si dokážou udržet zášť po celý život,“ pravil, „ale k takovým Mek nepatřil.“

„Vím, že ne, i když to byl člověk z konce světa. Byl to podivín. Copak chlap může nosit sukni? Navíc neslušně krátkou. Beze studu ukazoval obnažená lýtka i s kouskem kolen.“

„Skoti nosí suknici. Říkají tomu *kilt*.“

„Říká se, že chlap v sukni není chlap…“

„Jak může mít kilt spojitost s tím, co se stalo?“

„Nevím… Asi máš pravdu, Josefe.“

„Lžeš! Sama ses mi před chvílí přiznala, že Meka podezíráš…“

„To ano, ale myslela jsem, že to provedl třeba z nějaké nedbalosti, z opomenutí, nikoliv ze msty.“

„Nevěřím ti.“

„Mek byl už starý, lehce mohl něco přehlédnout…“

„Ne, Mek byl i přes svůj věk velmi pečlivý člověk a na nic nezapomínal.“

„Právě!“ vyhrkla.

„Co právě?“

Žena byla umíněná. „Třeba nezapomínal ani na to údajné příkoří.“

„Vidíš,“ neudržel se zeman a zaječel, „vrtá ti v hlavě Mekova pomsta.“

„Proč mi tedy Jožík pověděl, že se Mek zastřelil?“

„Někdo chtěl, aby to tak vypadalo.“

„A jakpak jsi to poznal, Josefe?“

„Prrr!“ zastavil zeman valacha. Otočil pohněvaně hlavu ke své ženě. „Obracíš, Ludmilo. Zkoušíš na mě ženské moresy.“

„Co tím míníš?“

„Měníš myšlenky, abys odpoutala řeč od sebe.“

„To ne…“

Nenechal ji mluvit. „Slez dolů!“

„Cože?“

„Slez dolů!“

Ludmila nevěřila vlastním uším. „Co to povídáš?“

„Slez a vrať se domů!“

„Odháníš mě od sebe?“ nechápala.

„Správně!“ řekl otec a odvrátil hlavu. „Jsem naplněný hněvem, smutkem, zlostí… V hlavě mi to bzučí, jako by se mi tam vyrojily včely… Nechce se mi poslouchat ženské tlachání a zlé výmysly…“

„Ale já…“
„Vrať se, aspoň na Bukově nebudou děti samotné.“
„Radši bych…“
„Slez!“
Ludmila se zvolna spustila z kozlíku.
Bylo to poprvé, co ji zeman od sebe odehnal.
Poprvé po pětadvaceti letech soužití.

***

Vstal jsem od stolu. „To se mi nezdá.“
„Co se ti nezdá?“ zeptala se Marie vystrašeně.
Vyhlédl jsem ven škvírou v okenici. „Že se u nás ještě nikdo neobjevil na sena…“
„Je brzy. Lidi teprve snídají.“
„A kde jsou naši? Trvá jim to nějak dlouho.“
„Myslela jsem, že chtějí odvézt Meka do márnice…“
„Páter dědečka nepohřbí…“ Nedopověděl jsem už, co mi přišlo na mysl. Přeznělo ve mně cosi jiného. Zadíval jsem se na sestru. „Řekla jsi o dědečkovi *Mek*?“
Dívka beze slova kývla.
„Proč mu říkáš jménem? Chceš se ho snad zříct za to, co provedl?“
„Ne, ne…“
„Říkala jsi mu *dědečku*,“ řekl jsem se špatně utajovanou a zklamanou výčitkou. „Říkala jsi mu stejně jako já.“
„Já vím, říkala jsem mu tak odmalička, protože jsi mu tak říkal i ty,“ vysoukala dívka ze sebe a dala se znovu do pláče. „A měla jsem ho přeci moc ráda. Byl na Bukově jediným stařečkem. Bukovský děd zemřel přece na černou nemoc. I s mým bratříčkem a ještě před mým narozením. A dědečka Štajnera jsem vídala jenom o svátcích v Pelhřimově, jelikož na Bukov zavítal vzácně a málokdy…“ Zaváhala. „Jenomže Mek byl otcem tvojí matky, nikoliv mojí.“
„A co?“

„Věděl jsi to?“

Pokrčil jsem rameny.

„Věděl jsi to?!“ zvýšila hlas.

„Věděl,“ přiznal jsem jí a znovu se odvrátil.

Dívka se tvářila zmateně. „Tys to věděl?“

„Jistě.“

„Ale já se to dozvěděla teprve dneska ráno.“

„Já… já si svoji maminku pamatuju,“ přiznal jsem.

„Nikdy jsi o ní nemluvil,“ nechápala dívka.

Nespouštěl jsem oko ze škvíry v okenici. „Tatínek si to nepřál…“

„Můj tatínek?“

„Ano, náš tatínek.“

„Ale proč to?“ vykřikla Marie. „Co se to dneska děje, Jožíku? Jako by se naráz všecko hroutilo.“

„Já… já nevím…“

„Říká se, že *neštěstí nechodí nikdo samo*.“

Na to jsem už nic neřekl. V síni zavládlo ticho, rušené jen slaboučkým skřípotem hřídelky, na níž byla navinuta šňůra se závažím v hodinách na zdi. Setrval jsem i nadále otočený k sestře zády u okenice a bez hnutí jsem pozoroval nádvoří.

Dívku to zneklidňovalo. „Něco tam vidíš?“

„Ne.“

„Tak něco řekni,“ vybuchla Marie, „a otoč se ke mně!“

„Co chceš slyšet?“

„Proč jsem nesměla vědět o tvojí mamince?“

„Otec z nás chtěl mít rovnocenné sourozence,“ vysvětlil jsem a vracel se ke stolu. „Ve vsi lidi sice tušili, jak to bylo s mojí mámou, ale nikdo si netroufal Mekovu Barboru před zemanem připomínat…“

„Co připomínat?“ pobídla ho dívka k pokračování.

„Že musela opustit Bukov, i když tady spatřila světlo světa. Narodila se jedné děvečce a Mekovi z hříšného vztahu. Ta děvečka umřela při porodu a moje matka vyrůstala zde.“

„Proč musela odejít?“
„Neptej se.“
„Ptám se, bratříčku.“
„Je to dávno a nezapomeň, že umřela.“
„Proč musela odejít?“
„Neptej se!“
Nedala se odbýt. „Chci to vědět!“
„O mrtvých se má mluvit jen dobře.“
„Jožíku,“ vykřikla rozzlobeně Marie, „nechci, abys mi říkal něco nedobrého, ale ptám se, proč tvoji maminku vyhnali z domova.“
„Nedovolili mi povědět ti to.“
„Když mi to nepovíš, ani já ti už nikdy nic neřeknu,“ pravila dívka výhružně, „nikdy a nic!“
Na mne to nepůsobilo. „Nepotřebuju nic vědět.“ Zkusila to jinak. „Zato já chci vědět co nejvíc! Sám říkáváš, že čím víc člověk ví, tím více věcí i prožije, ale teď se ti hodí mluvit jinak. Jsi snad pokrytec, Jožíku?“
„Netrap mě, Maruško, nechce se mi mluvit.“
„Hlavně nemluv hlouposti.“
„Sama sis ještě před chviličkou postěžovala, že by ses dneska radši neprobudila... Copak není všeho dost?“
„Nechci dostávat špatné noviny po kouskách,“ odmítala výmluvu a váhání. „Proč musela tvoje matka odejít z Bukova?“
„Tak dobře, řeknu ti to,“ svolil jsem neochotně. Dokáže být posedlá otázkami a nedala by pokoj. „Prý nepřestala mít ráda...“
„Koho?“ vyhrkla nedočkavě.
„... našeho tatínka.“
„Na tom snad není nic špatného, ne?“
„Ne, ale ona ho nepřestala mít ráda ani...“
„Ani co?“
„Nu, ani po jeho svatbě s paní Ludmilou.“

Marie se nedůvěřivě zarazila a celá zrudla. „Jak tohle víš?“

„Od dědečka Meka.“

„A kam odešla?“ zeptala se, červená jako pivoňka.

„Vdala se za *bachtermajstra*, co sloužil v Pelhřimově.“

„Co je to ten *bachtento*?“

„Správně je to strážmistr městské stráže.“

„Strážmistru městské stráže se říká *bach* co?

„Bachtermajstr.“

„Bachtermajstr?“

„Kdekdo mu tak říká. A když prý i jeho odvedli soldáti, zmizel na Moravě ve válce. Nevrátil se. Matka musela zůstat ve službě. Kvartýr po svém muži v pivovaru musela opustit, ale nechali ji v malém kamrlíku u varny, poněvadž čistila za málo peněz prázdné kádě. Naštěstí měla k tomu i dobré známosti.“

„K čemu jí byli?“

„Přilepšovali jí…“

„Co bylo dál?“

„Za necelé dva roky po odchodu bachtermajstra jsem se narodil…“

„Byla samodruhá tak dlouho?“

„Ale ne, nikdo netušil, s kým mě počala, jestli se svým mužem, na což prý bylo pozdě, anebo kdo mě vlastně zasel. Ona o tom tvrdošíjně mlčela. Když umřela a já měl zůstat městu Pelhřimovu jakožto poddaná duše, přiznal se náš otec, že se s mou matkou tajně setkával, když občas dojížděl do města…“

Dívenka vykulila oči. „On se k tomu přiznal?“

„Ano,“ svěřil jsem jí a chviličku se rozhodoval, mám-li o tom mluvit dál. „Já myslím, že chtěl mít na Bukově mužského dědice z vlastní krve.“

„Dědit můžou i dcery,“ namítla dotčeně.

„Nezapomeň, že tvůj první a starší bratr umřel na mor,“ připomněl jsem jí, „a ty ses narodila teprve až za nějaký čas potom… A mně bylo už skoro sedm let.“

„A z města tě pustili na Bukov?“
„Museli, protože tatínek je svobodný zeman.“
„To je dobře, že tě sem přivezl,“ prohlásila smířlivě.
„Přivezl mě dědeček Mek...“
Znovu nastalo dlouhé ticho.
Hodiny odbily pátou hodinu ranní.
„Bože můj!“ hlesla nečekaně Marie a kousla se do rtu.
„Co je ti?“
Dívka se chytila za hlavu. „A já byla drzá na maminku.“
„Kdy?“
„Zrovna dneska zrána.“

***

Vůz odbočil směrem ke vsi.

Zatímco paní Ludmila pokračovala úvozem pěšky k Bukovu, zeman párkrát zapráskal bičem, aby pobídl valacha ke svěží chůzi. Cesta vedla do kopce. Vzápětí však slezl, uchopil koně za ohlávku a pokračoval pěšky. Vedl zvíře i s kárkou za sebou a díval se přitom na povrch vozovky, objeví-li na dosud vlhkém podkladě jiné otisky než ty, které zanechala fůra sena s voly a jejich pobízeče u ohrady. Sledoval zem až k okraji vesnice, kde končil úvoz, ale nic neobjevil.

Vsi na vršku vévodil dřevěný kostelík. Před léty unikl jako jediná budova zničujícímu požáru, provázejícímu tažení jakéhosi cizího pluku. Drancování postihlo všechny tehdejší obyvatele, z nichž přežil ve zdraví pouze kostelník Hřímal, jenž se podivným zázrakem nacházel jinde.

Vesnici nazývali podle tvrze *Horní Bukov*.

Vyrostla na troskách někdejší osady, ale po konfiskacích protestantského majetku připadla opět církvi a správě biskupa. Postupně se zaplnila novými osídlenci, většinou tak zvanými *skopčáky*, jak se říkalo Němcům, kteří sestoupili před hladem s kopců a poddávali se ochotně vítězným panstvím.

Rodina Bukovských konvertovala nedlouho po Bílé hoře, aby si uchovala životy a majetek, ale přišla o ves, o mnoho lánů polí i lesa. Byla jí ponechána tvrz, louky pouze v jejím nejbližším okolí a kus doubravy. Něco si ponechalo město, něco církev. Nakonec stejně málokdo unikl dalším nájezdům a zhoubě moru. Pouhou náhodou se tehdy zachránila mladičká paní Ludmila a pohůnek Mek, jež oba dva v tušení, že nejtěžší chvíle teprve nastanou, poslal do lesů otec mého otce, starý zeman Bukova, aby se tam ukryli s koňmi a vším dobytkem.

Po návratu nenašli z rodiny nikoho naživu.

Starého zemana, jeho dva syny, mé strýce, ale i jejich ženy a děti, včetně synáčka mého otce a paní Ludmily, zkosila morová rána, již roznášely drancující pluky. Neštěstí neminulo snad ani jednu usedlost v kraji, celé vesnice zmizely a zdálo se, že náš dvůr Bukov i ves Horní Bukov nemůže potkat ještě něco horšího.

Můj otec, nejmladší z rodiny, nebyl v té době doma. Byl znovu pozván k vojenské službě. U pluků se mu dařilo, těšil se dobré jezdecké šikovnosti, slušné šermířské pověsti, a jelikož dobře ovládal i střelné zbraně, byly jeho služby vyhledávány nejrůznějšími plukovníky. V hodnosti korneta působil po léta jako zástupce velitelů od rejtarů a nikdy se mu nestalo, že by přišel o svěřený praporec. Míval vždy slušné podíly z kořisti. Teprve se skončením války se vrátil natrvalo k ženě a na téměř vylidněný dvůr Bukova, aby se ujal správy zubožených rodinných statků. S nezanedbatelnou pomocí dodatečného věna paní Ludmily a díky věrnosti a poctivé práci mého dědečka Meka podařilo se mu dostat hospodářství z toho nejhoršího.

Hlavní podíl na prospěchu Bukova měl ovšem chov vzácných plaváků. Zakoupil je od pana Jakuba Straky z Dudína za zbytek své kořisti z války, samozřejmě i s přispěním věna a půjčky od pelhřimovského tchána, docílil znovu jistého majetku. Dnešní noci o všechno přišel.

Nyní zamířil ke kostelíku. Bylo ještě zamčeno a zaklepal na dveře fary. Hřímal otevřel až po třetím zabušení.

„Dobrejtro," pozdravil kostelník rozespale, jelikož se včera v noci odebral do postele s notným zpožděním kvůli nečekaným hostům, „co se stalo, Josefe?"

„Za tebou přicházím jako za rychtářem, Hřímale," sdělil otec ponuře a kývl hlavou ke kárce, „a velebného pána sháním jako duchovního pastýře!"

„Někdo umřel?" zeptal se Hřímal.

Otec nadzvedl na kárce houni. „Žeť, ale nestalo se tak přirozenou smrtí."

„A koho že to vezeš v rubáši?"

„Meka."

Hřímal se několikrát prudce nadechl. „To mi neříkej!" vykřikl Hřímal lítostivě, neboť jediný ze vsi znal bukovského Skota odmalička. „Někdo ho snad zmordoval?"

„Ano, ale to není všechno."

Kapitola
druhá
POCHYBNOSTI

Hornobukovská fara sloužila i jako rychta.

A nejenom to. Navzdory krátkému času, v němž páter Jan sloužil jako kaplan přímo svému biskupovi v jeho sídle, byl po udělení vesnice diecézi vysvěcen a jmenován i jejím mladičkým farářem. Nestačil se ihned postarat o stavbu fary a nějaký čas přebýval s Hřímalem v jedné z bukovských sednic. Když kněz Jan totiž nastupoval, aby zavedl pořádek v bývalé baště evangelíků v končinách pod Křemešníkem, našel namísto vesnice pouze ruiny s několika zděšenými utečenci ze všech možných koutů válečných zemí, kteří se ochotně diecési poddali.

Tehdy se válčilo všude.

Páter se tedy nejprve ubytoval na Bukově i s Hřímalem, posledním starousedlíkem, jehož pro liduprázdnou ves jmenoval rychtářem i biřicem. Měl v úmyslu přestěhovat se časem nahoru do vsi, na faru, ale její stavba se protahovala. A tak užíval pohostinství Bukova, ať už v lůžku zateplovaném pokrývkou z prachového peří, tak i v chutném stravování z bukovské kuchyně. A také se mu zalíbilo posedávat v sednici u piva se zemanovou rodinou. Díky své pohostinnosti nepřišli Bukovští při konfiskacích zdaleka ani o polovinu majetku. Můj otec, ač někdejší evangelík, neupíral před bývalými souvěrci uznání, že páter Jan umí navracet lidem důvěru ve víru, byť v katolické liturgii, že tak činí vlídnou dišputací, bez zlého rozčilování či vyhrožování trestem.

Konverze probíhala všelijak a kupříkladu v Pelhřimově, jenž byl před Bílou horou zcela protestantský, se během pár měsíců podařilo změnit přesvědčení i vyznání všem a naprosto každému, kdo měl ve městě domovské právo. Nikdo se nevzepřel novému katolickému pořádku.

Páter Jan si dost potrpěl na okázalosti mší, horlil sice z kazatelny o římskokatolické pravověrnosti a papežově svatém zastupování Ježíše Krista na zemi, ale dokázal i promlouvat

s prachobyčejnými lidmi jinde než na mších či při povinných shromážděních v kostele.

Důraz kladl, jak tvrdíval na každém kroku, na *pia causa,* neboli na zbožném účelu. Viděl ho v překonávání duchovní zaostalosti, zasetý do duší staletým protestantským bludem, jenž *sprostou mateřštinou* zbavil službu Hospodinu důstojnosti. Všechny děti ze vsi a celé farnosti musely tudíž navštěvovat dvakrát týdně páterovo sídlo a podrobovat se učení o svatých a blahoslavených světcích. Pro děti několika z mála svobodných duší farnosti uspořádal za něco rodičovských grošíků dokonce výuku čtení i psaní a ovládání základů latinského jazyka. Těm nejpilnějším neváhal půjčovat do ruky knihy, aby si mohli po vyučování předčítat příhody ze života Ježíše Krista. Některým – mezi něž vybral i mne – dovolil za dva krejcary nosit si knihu domů do příští neděle...

Mne navíc poslal do klášterní školy v Želivu.

Po třech letech se mi výuka znelíbila. Umluvil jsem otce, aby na mé vzdělání přestal přispívat a vzal mě zpátky na Bukov pro potřeby gruntu. Učení mě docela bavilo, ale neuměl jsem se smířit s direktivním rozjímáním, prověřovaném jedním z mnichů. Vybafl na žáka s otázkou, o čem v zadaném úkolu právě rozjímá, a nechtěl-li být žák potrestán, musel prostě zalhat, cosi si rychle vymyslet, byť uvažoval o něčem jiném. Raději rozjímám před podzimem podle své vůle, kdy a kam bude dobré zasít ozimy, než nadarmo přemýšlet o tom, jak příštího jara šikovně prořezat jabloně, nemáme-li v sadu žádné.

Po návratu si mě hornobukovský farář, páter Jan, zařadil mezi místní kronikáře, přesněji mezi dva písmáky, jimž bylo svěřeno sepisování nejrůznějších událostí obce, zejména těch, jež ukazovaly vzestup ducha a osvícení po vítězství katolické církve a nás, pravověrných křesťanů.

A tak jsem na jednotlivé listy sepisoval glosy.

Stavební úpravy věnoval páter Jan vybavení svatostánku. Zbavil jej protestantské chudoby a prázdnoty. Nechal vybílit stěny a pozval z Řečice zámeckého malíře, aby vyzdobil velké plochy alegorickými výjevy ze života svatých. Ze Želiva dovezl řezbáře a pasíře, aby obohatili oltář, kazatelnu a zpovědnici filigránskými ozdůbkami. Přes pelhřimovského obchodníka suknem Štajnera zakoupil z tkalcoven v našem městě, ale i z Humpolce, nemálo loktů těžkých textilií, z nichž mu místní ženy sešily obrovitý modrý závěs a nalepily na něj velké množství lesklých bronzových hvězdiček. Látkami pojednal ostění za oltářem tak, aby budily dojem nadýchaného nebeského baldachýnu.

Biskup nešetřil chválou a blahopřáním.

Návštěvy v Horním Bukově byly však vzácným jevem.

Nejvíc se jich sem rekrutovalo z řad koňských handlířů. Do údolí je přilákala vynikající pověst plavých koní našeho dvora, i když páter by raději uvítal, kdyby hornobukovská obec získala postavení poutního místa. Ovšem ani peníze, jež ponechávali koňaři za pohostinnost v hospicu fary, společně s oferou pro kostel, nebyly k zahození.

Často se ve vsi zastavovali a přenocovali řeholníci ze Želiva. Přehrabovali se ve starých hrobkách, nepodaří-li se nalézt zázrakem ostatky někoho z mučedníků. Jiné, podobně jako včera ony dva mnichy, přivedla do našich končin potřeba nasbírat byliny, rostoucí výhradně na březích údolní říčky, ať již šlo třeba o vzácnou masožravou rosnatku, či o puškvorec, jenž se jinde než v místním močálu téměř nevyskytoval.

S řeholníky popíjel a povídal si páter dlouho do noci. V klášteře Želiva zvolili svého Siarda Falka za opata a od té chvíle nepodléhali strahovskému klášteru. Volněji se jim dýchalo, užívali plodů své práce a nemuseli se navracet každý večer do svých cel.

Chválili Hospodina i várečný um sládků.

A nyní, po ránu, seděli všichni za jedním ze stolů na faře a naslouchali chmurnému vyprávění mého otce o tom, co se předchozí noci přihodilo v naší ohradě, což žádnému z obou mnichů nevadilo natolik, aby s chutí neposnídali.

Jediný páter Jan se nestačil křižovat, jídla se nedotkl a slabě úpěl nepředstíraným zděšením. Nebylo divu, farář jako správný pastýř po létech strávených v Horním Bukově, byl už natolik sžitý se starostmi svěřených oveček, že špatné zprávy nedokázal přijímat chladně a nezúčastněně.

Oba mniši se zabývali ranhojičstvím dlouho, byli tedy navyklí vídat tragické události a nedávali najevo žádné pohnutí mysli. O to víc dokázali klást zvídavě dotěrné otázky.

„Nikdy jsem neslyšel, že by celé stádo skonalo během jediné noci," vrtěl mnich Bartoloměj odulou hlavou, na jejímž temeni se leskla vyholená tonzura. Pohlédl na druhého mnicha. „Jenomže já se zabejvám spíš chorobami, co postihujou lidi, kdežto k nemocným zvířatům zvou bratra Dominika. Zažils' někdy tak podivnou pohromu, bratře?"

„Zažil," kývl hubený mnich. „ale to bylo na porážce. Řezník podřezával dobře dva tucty koní, když si polámali oudy v jedný roklině, kam popadali vinou honáka. Nezbylo nic jinýho než ze stádečka nadělat maso pro zámecký psy a vandráky..."

„Moje koně nikdo nepodřezal," upozornil otec.

„A taky jsem viděl," pokračoval nerušeně mnich Dominik, „a ne jednou, jak pošlo celý stádo z vozhřivky a jiný zvířecí choroby. Ale takovým kvapem, jak nám zde tvrdí bukovský zeman, smrt nikdy nekosila." Zvedl výstražně ukazovák, jako by chtěl otce kárat. „Trvalo několik dní, nežli pošel poslední kůň ze stáda."

„Ještě včera vpodvečer koním nic nebylo," namítl otec. „Stalo se jim to během noci na dnešek."

„Říkáte, zemane, že do napajedla teče čerstvá voda?"

„Napajedlem protéká voda z potoka korytem," odpověděl otec ve snaze o trpělivost k mnišské rozvláčnosti, „a co koně nevypijou, přepadá a odteče stružkou zase zpátky."

„Voda by tolik jedu neudržela," navázal Dominik ve své úvaze, „když se pořád občerstvuje. Ale i kdyby se v korytě udržela, tak na malou chvíli. A žádné stádo koní se nenapojí naráz."

„Proč by ne?" zeptal se mnich Bartoloměj. „Kdyby jim někdo nasypal hroudu soli, běželi by uhasit žízeň, nemyslíš?"

„Co vy na to, pane kornete?" otočil se Dominik k otci a opakoval Bartolomějovu otázku. „Každý kornet od rejtarů to musí znát, viďte."

Otci nebylo milé, jak ho oslovil. „Nejsem kornetem už pár let. Věnuju se hospodářství."

„Nechci připomínat, co je vám nemilé."

„Ale to nic," mávl tedy rukou otec, „to nic..."

„Zaplať vám Bůh za velkodušnost," zatvářil se pokorně řeholník.

Otec vrátil řeči smysl. „Cože jste se ptali?"

„Kdyby těm koním někdo nasypal hroudu soli," ožil znovu mnich, „běželi by uhasit žízeň, zemane, ne snad?"

„Ne," prohlásil zeman Josef z Bukova, „nemyslím. To by musely ze soli někde zbýt droboučké hrudky, nebo aspoň troška. Obešel jsem zdechliny a všechno v ohradě důkladně prohlídnul. A navíc, jak byste chtěli donutit všechny koně, aby se svorně a ve stejnou chvíli seběhli k lizu?"

„Já nevím," přiznal tlustý Bartoloměj a trochu se kvůli své bezradnosti popudil, „ale je nad slunce jasné, že by to neušlo vašemu honákovi."

„Toho přece zastřelili," vložil se do rozhovoru páter Jan. „Znal jsem Meka. Byl věrným služebníkem Bukova. Nikdy by nedovolil, aby se svěřeným zvířatům ublížilo."

„Zapomínáte, Otče, že ho zastřelili až k ránu, jak nám pan zeman už zkraje vypověděl."

„Pravda," připustil páter, ale přesto vrtěl nesouhlasně hlavou. „Mek patrně spal, když se to přihodilo."

„Proč by ho tedy ti lotři stříleli?"

„Možná ho probudilo svítání a lotry přistihl."

„A proč by lotři vyčkávali do rána, když své dílo zkázy dokonali?" opáčil nesouhlasně Bartoloměj. „Já na jejich místě bych hleděl zmizet do tmy."

„Svatá pravda!" přidal se Dominik a vemlouvaně se dotkl otcova obnaženého ramene. „Co o tom soudíte, zemane?"

Otci se nechtělo hovořit o Mekově smrti, proti své vůli uhnul před ním očima a oslovil Hřímala, rychtáře a kostelníka. „Netuším, cože se v naší ohradě dělo a jak to probíhalo, ale chci poprosit, aby na Bukov dneska nikdo nechodil."

„To je jasný," odvětil Hřímal od plotny, „na nějakou dělnou práci a na návštěvy nemáš dneska pomyšlení..."

„O to mi nejde," řekl bukovský zeman, „já nechci, aby se v okolí dvora někdo motal. Nejprv musím uklidit ohradu, než se mršiny začnou v teple rozkládat."

„Jak to chceš provést, Josefe? Zakopeš je?"

„Tak velkou jámu bych nezvládnul. Svezu koně na hromadu a spálím je. Uvítal bych, Hřímale, kdybys mi poslal pacholka s volským párem, aby odtahal mršiny na jedno místo, kde udělám hranici."

„Zařídím to."

„A můžeš obstarat žok se smolou?"

„Na podpal?"

„Ano."

„I smolu seženu."

„Děkuju..."

Mnich Dominik se rychle vmísil. „Dovolíte mi, zemane, abych si ty mrtvé koně prohlídnul, než je spálíte?" zeptal se a aniž vyčkal odpovědi, vstal od stolu.

„Nu, proč ne, to nemůže zaškodit," trošku zaváhal otec, „ale nejdřív musím uložit do márnice Meka."

Nyní se vmísil mnich Bartoloměj. „Na toho vašeho sluhu bych se zase rád podíval já," vstal i on, „jestli smím."

„Nu," neudržel otec v sobě rozpaky, „není na něj pěkný pohled. Zašil jsem mrtvého už do rubáše..."

I páter Jan se na mnicha zamračil. „Také nerad vidím, bratře, když se mrtvým ruší věčný spánek..."

„Chci mu věnovat modlitbu," trval na svém Bartoloměj, „ale nemohu tak učinit, dokud nepopatřím mrtvému do tváře."

„Nu, bránit vám nebudu," sdělil mu otec asi nepříliš přesvědčivě, „jenže..."

„Jenže co?"

„Nemůžete mu popatřit do tváře."

„Proč ne?"

„Mek už nemá tvář."

***

Na bukovském dvoře zaklapaly dřeváky.

Vyskočil jsem od stolu, vyhlédl jsem špehýrkou a otevřel dveře paní Ludmile. Paní domu se vyzula před zápražím, do síně vešla bosky, ani se nerozhlédla a rovnou a nevšímavě se vydala ke schodům do prvního patra k ložním komnatám.

„Stalo se ti něco?" zeptala se Maruška z kuchyně.

Macecha se zastavila. „Cože?" promnula si oči, jako by je chtěla zbavit palčivosti ze zadýmení ohništěm v uzavřené síni. „Říkáš něco?"

Maruška vešla do síně. „Ptám se tě, zdali se ještě něco nepřihodilo?"

„Ne, ne," odpověděla rychle paní Ludmila, „všechno, co se přihodilo v ohradě, je beztak strašné..."

„Děje se něco, co nevíme?" vylekala se dcerka.

Ludmila postoupila o schod. „Na nic se radši neptej!"

„A co pan otec?" doplnil jsem otázky.

„Co by s ním mělo být?" zamračila se zemanka.

„Nic nevzkazuje?“

Žena nepromluvila, zavrtěla jen prudce hlavou a zmizela na schodech do patra.

„Je divná,“ podivila se Maruška.

„Nedivím se jí,“ prohlásil jsem a vysvětlil si nezvyklé rozpoložení své macechy, „asi ji sebral pohled na tu zkázu.“

„Asi,“ přitakala sestra neklidně, „ale nepamatuju si na tak zlou chvíli, aby zapomněla poručit, čemu že se mám přes den věnovat a co je zapotřebí udělat.“

„Tak se jí zeptej!“ poradil jsem jí.

„Myslíš?“

„Lepší, než si pak nechat vyhubovat.“

Dívka nejprve zaváhala, ale vydala se pomalu do schodů, přešla k ložní komnatě svých rodičů a vzala za kliku. Dveře byly zevnitř uzamčeny petličkou. „Jste tam, paní matinko?“

„Co chceš?“ ozvalo se zevnitř.

„Neřekla jste mi, matinko, co mám dělat.“

„Bože můj, Maruško,“ odpověděla matinka, aniž otevřela, „copak jsi dnešní?“ Zastřený hlas prozrazoval nevrlost. „Je třeba navařit… Jožík ať se postará o dobytek… A nasypte slepicím… Husy vypusťte na potok…“

Dívka přiložila ucho na dveře. „Lidi ze vsi nepřijdou?“

„Ne, musíte se činit sami.“

„Něco vám schází, paní matinko?“

„Co by mělo?“

„Stůněte?“

„Nic mi není!“ ozvala se matinka, ale hlas jí vzlykavě přeskočil. „Chci pobýt chvilku sama…“

„Potřebujete něco?“

„Ne, probůh, ne, ne! A jdi už, prosím tě, jdi!“

Dívka se odlepila od dveří, beze slova sešla po schodech do přízemní síně a dole pokrčila rameny. „Sebralo ji to dost, měl jsi pravdu,“ řekla s určitou vzdorovitostí, „jenom nevím, proč si myslí, že by to nemělo sebrat i mne.“

„I mne," řekl jsem.
„Nás všechny, viď?"

***

Bukovský zeman odhrnul na kárce houni.
Páter Jan i oba mniši přistoupili ke smutnému nákladu. „Vidím, že jste rubáš už dobře zašil," zabručel páter a vrhl vyčítavý pohled na premonstráty. „Snad bychom ho mohli nechat na pokoji, ne?"

„Chci se podívat!" pravil Bartoloměj rozhodně.

„Proč na tom tak trváte?" zeptal se Hřímal.

Bartoloměj asi neměl chuť odpovídat. „Slibuju vám, že nebožtíkovi zase ten rubáš zašiju."

„Ale proč se chcete podívat?" zeptal se i otec.

Ani tentokrát mnich neodpověděl přímo. „A byl ten váš pacholek naší víry?"

„Pokřtili ho na křesťana ještě jako chlapce."

„Naší víry?"

„Jak jinak."

„Pak jako mrtvý patří jedinému Hospodinu."

„Zajisté."

„A také církvi svaté!"

„Nu... to jistě," souhlasil otec a vrátil se k původní otázce, „ale prozraďte nám, prosím, proč se chcete podívat?"

I páter Jan se přidal. „Neměl bys, bratře Bartoloměji, odpovědět na pokorně a ve vší slušnosti položenou otázku?"

„Poněvadž i přes látku rubáše vidím, že nebožtík leží rovně, jak ho někdo po skonu připravil k poslednímu a věčnému spočinutí," odpověděl mnich dotčeně a neskrýval své pohoršení. „Muselo se tak stát krátce po jeho smrti, ještě než zhynuli koně..."

„Ne," namítl otec, „tak to nebylo. Když jsem ho ráno našel u ohrady, byli koně mrtví, ale Mek nebyl ještě ztuhlý. Proto nebylo obtížné srovnat mu údy i tělo pro truhlu."

„Vy jste ho narovnal, zemane?“

„Já.“

„Zatlačil jste mu oči a podvázal bradu?“

„Ne, nebylo co podvazovat.“

„Říkáte, že mrtvola nebyla ještě ztuhlá?“

„Slyšel jste mě dobře.“

Mnich Bartoloměj přimhouřil významně oči. „To by ovšem znamenalo, že váš pohůnek musel být při tom, když hynulo vaše stádo,“ řekl pátravě a zvolna, „viďte, zemane!?“

„Nevím, nejsem vševědoucí.“

„Měl nebožtík svázané ruce a nohy?“

„Ne,“ odpověděl otec rychle, ale cosi ho zarazilo, jak se mu znovu vybavil obraz z rána, „ačkoliv...“

„Něco vám přišlo na mysl?“

„Ano... Když jsem ho našel, svázaný nebyl... Já nevím, jestli ho ti zlosyni nesvázali předtím...“

„Před čím?“

„Před... před tou popravou.“

„A proč by ho potom rozvazovali, když jim nemohl již v ničem zabránit?“

„Já... já nevím.“

„Našel jste odhozené řemeny či provazy od pout?“

„Ne, nic takového jsem nenašel...“

„Proč si tedy myslíte, že vašeho pacholka mohli předtím spoutat?“

Zemanova trpělivost přetékala. „To je přec jasnější nad slunce!“ zvýšil hlas. „Copak by Mek nečinně přihlížel, jak nám nějací lotři mordují koně?“

Bartoloměj si složil bohorovně ruce na břiše. „Něco vás pohoršuje, zemane?“

Jindy by dal průchod svým pocitům nepokrytě a patrně by vybuchl, ale nyní se přemohl. „Divíte se mi?“

Na otázku místo mnicha odpověděl Hřímal. „Kdo by se ti po takovým neštěstí, Josefe, moh vůbec divit.“

„Správně, rychtáři!“ přidal se páter Jan. „Bukovského zemana se zmocnilo pohnutí mysli. Na jeho místě by nedůtklivá pohoršlivost postihla i mne.“

„Ani já se nedivím zemanovu pohnutí mysli,“ pokračoval mnich Bartoloměj, „ale nabyl jsem dojmu, že ho pohoršuju já. Myslím svými otázkami. Já toliko pomáhám dobrat se pravdy…“

Otci se protivilo budit dojem, že se neovládá. „Dobře, mnichu,“ pravil mírněji, „cože jste se to ptal?“

„Mluvili jsme o tom, že vašeho pacholka museli spoutat, aby mohli spáchat zločin na vašem zboží,“ pravil Bartoloměj a významně nasál do svých nozder vzduch, „a já ve svém nose cítím, že se tak opravdu stalo.“

„Vážně?“

„Kromě pachu smrti cítím z kárky kořalku,“ vysvětlil mnich a vytáhl odkudsi ze záhybů své kutny nůž. „Pouta mámení a obluzení jsou mnohdy silnější než řetězy.“

Otec pochopil, co mnich naznačuje, ale o Mekově odporu k páleným nápojům úmyslně pomlčel. „Vedle mrtvého pacholka vskutku ležela nádoba, z níž čpěla pálenice,“ přiznal pouze. „Nikdy předtím jsem takovou čutoru neviděl…“

„Můj nos mě klame málokdy,“ prohlásil mnich Bartoloměj chlubivě. „Nu, přesvědčíme se,“ švihl nožem, rozpáral švy na rubáši a odhrnul tkaninu z hlavy nebožtíka.

„Hrůza!“

Z nečekaného pohledu na mrtvého starce, jemuž chyběla tvář, neudržel páter v sobě výkřik, pokřižoval se několikrát za sebou a odvrátil se.

Odvrátil se i Hřímal a druhý mnich Dominik.

Bartoloměj se naopak ohnul, shýbl se ještě níž nad kárku a čichal. „Myslím, že se váš pacholek ožral režnou,“ sdělil mi, „a to notně, jinak by ten smrad dávno odnesl vítr.“

„Vypadá to tak,“ hlesl otec nepříliš jistě.

„Nevěříte mému nosu?“ zeptal se mnich dotčeně.

„Ale ano, věřím," kýval otec už horlivěji. „Já sám na kořalce nepoznám, je-li ze slív, či ze žita. Musíte mít o pití velké vědomosti."

Dvojí význam otcovy poznámky ponechal Bartoloměj bez odpovědi a znovu se sehnul nad zohavenou mrtvolu. „Tohleto se mi nezdá," brblal a nosem se málem dotýkal místa, kde mívala bradu. „Museli by mu strčit hlaveň až do pusy... Zbytky kůže jsou ožehnutý a začouzený od prachu..." Narovnal se a pohlédl znovu na zemana. „Kde jste říkal, že ležela jeho mušketa?"

Zemanovi zatrnulo. „Neříkal jsem o tom nic, ale našel jsem mušketu v trávě, asi dva sáhy od mrtvoly."

Mnich zavrtěl nedůvěřivě hlavou, popadl nebožtíkovu paži a sklonil se nad ní znovu do těsné blízkosti. „Má od prachu očouzené prsty," mumlal, „což nám napovídá, že střílel on."

„Zkuste si dát hlaveň muškety do pusy a dosáhnout pak na spoušť," doporučil Hřímal. „Ta zbraň je delší než paže."

„Palcem u nohy lze dosáhnout spouště," připomněl mnich.

„Mluvil jste o očouzené ruce," připomenul Hřímal.

„Pravda," přiznal mnich, „kolik jste slyšeli ran?"

„Já neslyšel nic," odpověděl otec, „jelikož jsem tvrdě spal. Ani moje žena nic neříkala."

Mnich vrtěl dlouho zamyšleně hlavou. „Vypadá to, jako by se ten stařík zastřelil sám..."

„Žádná mrtvola nedokáže odhodit zbraň od sebe," vmísil se mnich Dominik.

„To jistě ne," souhlasil páter Jan.

„Možná těch ran u ohrady padlo víc, ale u vás ve dvoře na Bukově to nikoho neprobudilo," přemítal Bartoloměj a přitom ohledával dál pozůstatky. „Pravdou je, že váš pacholek byl opilý namol, což mu možná odchýlilo mušku, když po lotrech vystřelil. Ti ho stačili omráčit, než znovu naládoval, a když dokonali dílo zkázy na koních, zblízka ho odstřelili a zbavili života, aby vám nemohl vyjevit, co spatřil na vlastní oči."

Úvaha želivského řeholníka dávala smysl tomu, kdo neznal Meka a jeho zvyky. Otec si už ponechal veškeré pochybnosti pro sebe. „Co nyní povídáte, mnichu, je úvahou bystrého úsudku," prohlásil nahlas.

Bartoloměj se zapýřil. „Přísahal bych, že ten člověk se zmarnil sám, ale po tom, co jste mi pověděl, zemane, shledávám léčku..."

Páter Jan se otočil. „Léčku k utajení samomordu?"

„Ne," zavrtěl polekaně hlavou mnich, „to neříkám."

„Co tedy chceš říct?" naježil se rychtář Hřímal.

„Chci říct, že to nastrojili lotři. Začínám se bát, že to políčili, abychom se dohadovali a pletli se."

„Abychom se utvrdili v dojmu, že Mek spáchal hřích na sobě," ptal se páter, „a aby se nám jevil jako spoluviník?"

„Pravdaže," kývl náhle a nečekaně mnich Dominik, „aby se tak jevil a nás aby to ošálilo..."

Bartoloměj tleskl. „Bratr Dominik to pochopil."

„Tak to vidím i já," řekl otec tentokrát zcela upřímně a s určitou úlevou. „*Léčka* je správné slovo."

Mnich se na něho znovu zadíval. „Ale nedali oběti zbraň do rukou," stále vrtěl hlavou. Nebylo jasné, zdali to kroucení není jeho nějakým stálým tikem, ale hned dalším dotazem takový dojem vyvrátil. „Opomenutí nebo oumysl?"

Otec mlčel, ale prý pocítil vlastní uši, jak rudnou.

„Máte fikaného nepřítele," dodal Bartoloměj, „a podle mého soudu, zemane, až příliš fikaného."

Zeman zaslechl v hlase potměšilost. „Zdá se."

„Víte o někom?" zeptal se páter Jan.

„Vůbec nikdo mě nenapadá."

***

Paní Ludmila seděla nehnutě na posteli.

Až po drahné době, když poznala, že věci se mají jinak, než všichni na Bukově předpokládali, svěřila Marušce, co onoho

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Satanovi koně**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.